

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

مقالات

آداب غدیر از نگاه روایات

فصلنامه علوم حدیث شماره ۷

محمود شریفی اقدم

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آداب غدیر از نگاه روایات

نویسنده:

محمد شریفی اقدم

ناشر چاپی:

علوم حدیث

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	آداب غدیر از نگاه روایات
۷	مشخصات کتاب
۷	اشاره
۹	آداب عبادی غدیر
۹	۱ _ نماز
۹	اشاره
۹	الف: نماز شب غدیر: سید بن طاووس در مورد آن چنین می گوید:
۱۰	ب: نماز روز غدیر: شیخ طوسی درباره نماز روز غدیر چنین آورده است:
۱۰	ج: نماز مسجد غدیر: محدث عظیم الشأن مرحوم کلینی در مورد نماز مسجد غدیر می گوید:
۱۱	۲ _ روزه
۱۲	۳ _ دعا در شب و روز غدیر
۱۲	۴ _ یاد خدا و پیامبر(ص)
۱۳	۵ _ درود و صلوات بر پیامبر اکرم(ص)
۱۳	۶ _ غسل
۱۴	۷ _ حمد و ستایش پروردگار و سپاس او
۱۴	۸ _ زیارت امیرالمؤمنین(ع)
۱۴	۹ _ تعویذ
۱۶	۱۰ _ عبادت
۱۶	آداب اجتماعی و اخلاقی
۱۶	۱ _ جشن و عید گرفتن
۱۶	۲ _ تبریک و تهنیت
۱۶	اشاره
۱۶	الف _ تبریک به امیرالمؤمنین(ع) در روز غدیر خم

۱۶	ب _ تبریک به پیامبر اکرم(ص)
۱۸	ج _ تبریک به یکدیگر
۱۸	۳ _ دید و بازدید
۱۸	۴ _ افطاری دادن
۲۰	۵ _ صدقه دادن
۲۰	۶ _ انجام کارهای شایسته روز عید
۲۲	آداب سیاسی غدیر
۲۲	۱ _ تیزی جستن از ستمگر
۲۳	۲ _ دیدار با رهبری و بیعت
۲۴	۳ _ اجتماع و اتحاد
۲۵	درباره مرکز

مشخصات کتاب

نام کتاب: آداب غدیر از نگاه روایات

نویسنده کتاب: شریفی اقدم، محمد

منبع: فصلنامه علوم حدیث، شماره 7

زبان کتاب: فارسی

خیراندیش دیجیتال: جناب آقای سید علی بحرینی به نیابت از مرحومه حاجیه خانم کسایی_گروه هم پیمانان موعود غدیر.

ص: 1

اشاره

آداب غدیر از نگاه روایات

محمود شریفی اقدم

دو حادثه بسیار مهم و بزرگ در تاریخ اسلام رخ داد که از یکی رسالت و از دیگری امامت به وجود آمد. نخستین حادثه، نزول وحی بود که رسالت پیامبر(ص) را در برداشت. دومین حادثه، غدیر بود که امامت را به وجود آورد و در حقیقت ادامه رسالت بود. روز غدیر و امامت همان قدر اهمیت دارد که روز بعثت و رسالت.

خداوند متّان نیز در قرآن به این ارتباط اشاره کرده و فرموده است:

يا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ: (مائده، 67)

در آیه دیگر که همان روز و بعد از آن واقعه غدیر نازل شد فرمود:

اليوم اكملت لكم دينكم واتممت عليكم نعمتي ورضيت لكم الاسلام ديناً: (مائده، 3)

مرحوم حاج میرزا جواد ملکی تبریزی می گوید:

ويوم الغدير من هذا اليوم [يوم المبعث] بمنزلة الجزء الاخير من العلقة التامة، بل بمنزلة الباطن من الشيء الظاهر، وبمنزلة الروح من الانسان، لأنّ كل ما في هذا المبعث الشريف من الخير والفوز والسعادة مشروطة بولاية امير المؤمنين والائمة من ولده... (1)

به دلیل اهمیت روز غدیر به عنوان بزرگترین و مهمترین اعیاد اسلامی است که برای آن آداب و اعمال و فضایل بی شماری بیان شده است. در این نوشته اعمال و آداب غدیر تا حدّ امکان در آینه روایات نمایانده می شود. قبل از هر

ص: 1

1- المراقبات، ص 37

چیز به چند نکته اشاره می شود:

1 _ کثرت اعمال و آداب این روز بسیار فوق العاده است و با اعمال هیچ روزی قابل مقایسه نیست. در این بررسی تا آنجا که در توان نگارنده بود بیش از چهل مورد از آداب روز غدیر در روایات گردآوری شده است.

2 _ در آداب و اعمال غدیر همه گروهها مورد توجه و خطاب هستند و برای هر گروه با هر فکر و اندیشه و هر سنی، آدابی مناسب حال وجود دارد.

3 _ اعمال و آداب این روز برخوردار از ویژگی جامعیت و به تمام ابعاد زندگی انسان (عبادی، سیاسی، فقهی...) مربوط می شود.

از این نکات استفاده می شود که معمار این حادثه مهم تاریخی، می خواهد این روز برای همیشه در تاریخ زنده باشد. در این نوشته این روز را در نگاه روایات تحت عناوین سیاسی، عبادی، اجتماعی و اخلاقی دسته بندی می کنیم و احادیث مربوط به آنها را می آوریم:

آداب عبادی غدیر

1 _ نماز

اشاره

نماز روز غدیر در شب و روز و نیز نماز مسجد غدیر، در روایات وارد شده است که نمونه ای از روایات آن بیان می گردد:

الف: نماز شب غدیر: سید بن طاووس در مورد آن چنین می گوید:

وجدنا فیها صلاة مذکورة فی کتب العبادات والصلاة خیر موضوع و خیر مسموع عام فی سائر الصلوات.

ذکر صفة هذه الصلاة فی ليلة الغدير وهی اثنتا عشرة رکعة لا یسلم الا فی اخرهنّ ویجلس بین کلّ رکعتین ویقرأ فی کل رکعة الحمد وقل هو الله أحد عشر مرّات و آية الكرسي مرّة، فاذا اتیت الثانية عشرة فاقراً فیها الحمد سبع مرّات وقل هو الله أحد سبع مرّات واقنت وقل لا اله الا الله وحده لا شریک له،

ص: 2

لَهُ الْمَلِكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَيُحْيِي وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» عشر مرات وتركع وتسجد وتقول في سجودك عشر مرات سبحان مَنْ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عِلْمُهُ وَسَبْحَانَ مَنْ لَا يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلَّا لَهُ سَبْحَانَ ذِي الْمَنْ وَالنَّعْمَ، سَبْحَانَ ذِي الْفَضْلِ وَالطُّوْلِ، سَبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالكَرَمِ، أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَمُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَبِالْأَسْمِ الْأَعْظَمِ وَكَلِمَاتِهِ التَّامَّةِ أَنْ تَصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدَ رَسُولِكَ وَأَهْلَ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا أَنْتَكَ سَمِيعٌ مُجِيبٌ».(1)

ب: نماز روز غدیر: شیخ طوسی درباره نماز روز غدیر چنین آورده است:

الحسین بن الحسن الحسینی قال: حدثنا محمد بن موسى الهمدانی قال: حدثنا علی بن حسان الواسطی، قال حدثنا علی بن الحسین العبدی، قال سمعت ابا عبد الله الصادق _ عليه السلام _ يقول: صیام یوم غدیر خم یعدل صیام عمر الدنیا عاش انسان ثم صام ما عمرت الدنیا لکان له ثواب ذلك وصیامه یعدل عند الله _ عزوجل _ فی کل عام مائة حجة ومائة عمرة مبرورات متقبلات وهو عید الله الاکبر... ومن صلی فیہ رکعتین... عدلت عند الله _ عزوجل _ مائة الف حجة ومائة الف عمرة....

ومن فطر فیہ مؤمناً کان کمن اطعم فئاماً وفئاماً فلم یزل یعد الی ان عقد بیده عشراً. ثم قال: اتدری کم الفئام؟ قلت: لا. قال: مائة الف کل فئام کان له ثواب من اطعم بعددها من النبیین والصدیقین والشهداء فی حرم الله _ عزوجل _ وسقاہم فی یوم ذی مسغبة والدرهم فیہ بالف الف درهم... (2)

ج: نماز مسجد غدیر: محدث عظیم الشان مرحوم کلینی در مورد نماز مسجد غدیر می گوید:

عدة من اصحابنا، عن سهل بن زیاد، عن احمد بن محمد بن أبي نصر، عن أبان عن ابی عبد الله _ عليه السلام _ قال: یستحب الصلاة فی مسجد الغدیر لان النبی _ صلی الله

ص: 3

1- اقبال الاعمال، ص 761

2- تهذیب الاحکام، ج 3، ص 143؛ بحار الانوار، ج 98، ص 321، ح 6

عليه وآله _ اقام فيه أميرالمؤمنين _ عليه السلام _ وهو موضع اظهره الله _ عزوجل _ فيه الحق. (1)

2- روزه

درباره روزه روز غدیر روایات متعددی وارد شده که نمونه ای از آنها نقل می شود. صدوق می گوید:

حدثنا علی بن أحمد بن موسی _ رضی الله عنه _ قال: حدثنا محمد بن ابی عبدالله الكوفی قال: حدثنی الحسین بن عبیدالله الاشعری قال: حدثنی محمد بن عیسی ابن عبید، عن القاسم بن یحیی، عن جدّه الحسن بن راشد، عن المفصل بن عمر قال: قلت لابی عبدالله _ علیه السلام _: کم للمسلمین من عید؟ فقال: اربعة اعیاد، قال، قلت: قد عرفت العیدین والجمعة، فقال لی: اعظمها واشرفها یوم الثامن عشر من ذی الحجّة وهو الیوم الذی اقام فيه رسول الله _ صلّی الله علیه وآله _ امیرالمؤمنین _ علیه السلام _ ونصبه للناس علماً. قال: قلت: ما یجب علینا فی ذلک الیوم؟ قال: یجب علیکم صیامه شکراً لله وحمداً له مع انه اهل ان یشکر کل ساعة، وكذلك أمرت الانبیاء اوصیاءها ان یصوموا الیوم الذی یقام فيه الوصی یتخذونه عیداً، ومن صامه کان افضل من عمل ستین سنة. (2)

همان طور که در پایان حدیث آمده است انبیا به جانشینان خود دستور می دادند که روز وصایت و امامت خود را عید بدانند و روزه بگیرند. امام در این حدیث در فضیلت روزه این روز می فرماید: روزه این روز از عمل شصت سال برتر است.

مرحوم کلینی هم در مورد روزه و اعمال دیگر چنین نقل می کند:

عن علی بن ابراهیم، عن ابیه، عن القاسم بن یحیی، عن جدّه الحسن بن راشد، عن ابی عبدالله

ص: 4

1- الکافی، ج 4، ص 567

2- کتاب الخصال، ج 1، ص 264، ح 145؛ مصباح المتهدج، ص 736 (به طور مختصر).

_ علیه السلام _ قال: قلت: جعلت فداك للمسلمين عيد غير العیدین؟ قال: نعم یا حسن أعظمها وأشرفهما، قلت: وایّ یوم هو؟ قال: هو یوم نصب امیر المؤمنین _ صلوات الله وسلامه علیه _ فیه علماً للناس، قلت جعلت فداك وما یبغی لنا ان نصنع فیه؟

قال: تصومه یا حسن وتكثر الصلاة علی محمد وآله وتبرّء الی الله ممّن ظلمهم فانّ الانبیاء _ صلوات الله علیهم _ كانت تأمر الاوصیاء بالیوم الذی كان یقام فیه الوصی ان یتخذ عیداً، قال: قلت: فما لمن صامه؟ قال: صیام ستین شهراً، ولاتدع صیام یوم سبع وعشرین من رجب فانه هو الیوم الذی نزلت فیه النبوة علی محمد _ صلّى الله علیه وآله _ وثوابه مثل ستین شهراً لکم. (1)

در آخر حدیث بعد از روزه غدیر به روز مبعث اشاره شده و ثواب روز هر دو روز برابر با ثواب روزه شصت ماه دانسته شده است و این، ارتباط حقیقی دو روز و اهمیت آن دورا می رساند.

3 _ دعا در شب و روز غدیر

از پیشوایان اسلام دعاهای مختلفی در شب و روز این عید بزرگ نقل شده است که این مقاله گنجایش نقل آنها را ندارد. محدثان زیادی، این ادعیه را نقل کرده اند؛ از جمله سید بن طاووس و علامه مجلسی و محدث قمی که می توان به کتب آنان مراجعه کرد. (2)

4 _ یاد خدا و پیامبر (ص)

در آداب غدیر تأکید شده که در این عید بزرگ با روزه و نماز به یاد خدا و محمد (ص) و آل او (ع) باشید. در این زمینه نیز حدیثی از محدث بزرگ شیعه، کلینی می آوریم:

سهل بن زیاد، عن عبدالرحمن بن سالم، عن ابیه قال: سئلت ابا عبد الله _ علیه السلام _

ص: 5

1- الکافی، ج 4، ص 148؛ مصباح المتعجد، ص 763؛ وسائل الشیعه، ج 7، ص 323، ح 2؛ بحار الانوار، ج 98، ص 322

2- الکافی، ج 4، ص 149، ح 3

هل للمسلمين عيد غير يوم الجمعة والاضحى والفطر؟ قال: نعم اعظمها حرمة قلت: وائى عيد هو جعلت فداك؟ قال: اليوم الذى نصب فيه رسول الله _ صلى الله عليه وآله _ امير المؤمنين _ عليه السلام _ وقال: من كنت مولاه. فعلى مولاه» قلت: وائى يوم هو؟ قال وما تصنع باليوم ان السنة تدور ولكنه يوم ثمانية عشر من ذى الحجة، فقلت: وما ينبغى لنا أن نفعل فى ذلك اليوم؟ قال: تذكرون الله عز ذكره فيه بالصيام والعبادة والذكر لمحمد وآل محمد... (1)

5 _ درود و صلوات بر پیامبر اکرم (ص)

مرحوم شيخ حرّ عاملی از محمد بن علی بن الحسين چنين آورده است:

عن الصفار، عن محمد بن عيسى، عن على بن سليمان بن يوسف البزار، عن القاسم بن يحيى، عن جدّه الحسن بن راشد قال: قيل لأبى عبد الله _ عليه السلام: للمؤمنين من الاعياد غير العيدين والجمعه؟ قال، فقال: نعم لهم ما هو اعظم من هذا، يوم أقيم امير المؤمنين _ عليه السلام _ فعقد له رسول الله _ صلى الله عليه وآله _ الولاية فى اعناق الرجال والنساء بغدير خم، فقلت: وائى يوم ذلك قال: الايام يختلف، ثم قال: يوم ثمانية عشر من ذى الحجة قال، ثم قال: والعمل فيه يعدل ثمانين شهراً، وينبغى ان يكثر فيه ذكر الله _ عز وجل _ والصلاة على النبي _ صلى الله عليه وآله _ ويوسع الرجل فيه على عياله. (2)

امام رضا(ع) نیز در ضمن بيان فضيلت روز غدیر می فرماید:

ويوم الثار الصلاة على محمد وآل محمد: (3)

6 _ غسل

از امام صادق(ع) در ضمن حديثى كه قسمتى از آن را درباره نماز نقل كرديم چنين آمده است:

يغتسل عند زوال الشمس من قبل أن تزول الشمس مقدار نصف ساعة يسئل

ص: 6

1- الكافي، ج 4، ص 149، ح 3

2- وسائل الشيعة، ج 7، ص 325، ح 6

3- اقبال الاعمال، ص 778

7 - حمد و ستایش پروردگار و سپاس او

علامه مجلسی چنین آورده است:

وجدت بخط بعض الأفاضل نقلاً من خط الشهيد محمد بن مكي - قدس الله روحهما - قال: روى عن النبي - صلى الله عليه وآله - أنّ من السنن أن يقول المؤمن في يوم الغدير مائة مرة: الحمد لله الذي جعل كمال دينه وتمام نعمته بولاية امير المؤمنين علي بن ابي طالب. (2) در حديث دیگری آمده است:

هو يوم عبادة وشكر لله وحمد له: (3)

8 - زیارت امیرالمؤمنین (ع)

امام رضا(ع) به احمد بن محمد بن ابی نصر بنظمی فرمود:

يا ابن أبي نصر، این ما كنت فاحضر يوم الغدير عند امير المؤمنين - عليه السلام - فان الله - تبارك و تعالی - يغفر لكل مؤمن ومؤمنة ومسلم ومسلمة ذنوب ستين سنة ويعتق من النار ضعف ما اعتق من شهر رمضان وليلة القدر وليلة الفطر.... (4)

مرحوم محدث قمی می فرماید:

سومین عمل در روز غدیر زیارت حضرت امیرالمؤمنین(ع) است که سزاوار است که انسان هر کجا باشد سعی کند خود را به قبر مطهر آن حضرت برساند و از برای آن حضرت در این سه روز زیارت مخصوصی نقل شده که یکی از آنها زیارت معروف به امین الله است که از نزدیک و دور خوانده می شود. (5)

9 - تعویذ

سید بن طاووس فصلی را به آن اختصاص داده و در آن تعویذ پیامبر اکرم(ص) را بیان کرده که عین عبارت او نقل می شود:

فصل، فیما نذکره من عوذة تعوذ بها النبي - صلى الله عليه وآله - في يوم الغدير، فتعوذ بها أنت أيضاً قبل شروءك في عمل اليوم المذكور ليكون حرزاً من المحذور وهي: بسم الله الرحمن الرحيم خير الاسماء بسم الله ربّ

ص: 7

1- تهذيب الاحكام، ج 3، ص 143؛ بحار الانوار، ج 98، ص 321، ح 6

2- بحار الانوار، ج 98، ص 321، ح 5

3- وسائل الشیعه، ج 7، ص 328، ح 13

4- اقبال الاعمال، ص 748

الآخرة والاولى ورب الارض والسّماء الذى لا يضرّ مع اسمه كيد الاعداء وبها تدفع كل الاسواء... (1)

10 _ عبادت

امام رضا(ع) در ضمن حديث مفصلي كه در فضيلت و آداب آن روز دارد مى فرمايد:

وهو اليوم الذى يزيد الله فى مال من عبد فيه... ويوم العباداة...: (2)

آداب اجتماعى و اخلاقى

1 _ جشن و عيد گرفتن

در احاديث زيادى، غدیر، روز عيد و بلکه بهترين عيد اسلامى دانسته شده است و شايسته است كه مردم آن روز را عيد بگيرند و جشن بر پا نمايند.

امام صادق(ع) فرمود:

وهو عيد الله الاكبر ومابعث الله _ عزوجل _ نبياً قطّ إلاّ وتعيد فى هذا اليوم وعرف حرمة: (3)

و رسول خدا(ص) فرمود:

يوم غدیر خم افضل اعياد امتى وهو اليوم الذى امرنى الله تعالى ذكره فيه بنصب اخى على بن ابى طالب علماً لامتى... (4)

2 _ تبريك و تهنيت

اشاره

در روايات به سه نوع تبريك اشاره شده است:

الف _ تبريك به اميرالمؤمنين(ع) در روز غدیر خم

علامه امينى مى گويد:

وقال المورّخ غياث الدين المستوفى 942 فى حبيب السير: «ثمّ جلس اميرالمؤمنين بامر من النبى _ صلى الله عليه وآله _ فى خيمة تخصّ به يزوره الناس ويهنتونه وفيهم عمر بن الخطّاب فقال: بخّ بخّ يا ابن ابى طالب، اصبحت مولاي ومولى كل مؤمن ومؤمنة. ثمّ أمر النبى امّهات المؤمنين بالدخول على اميرالمؤمنين والتهنئة له. (5)

ب _ تبريك به پيامبر اکرم(ص)

آن بزرگوار در اين مورد چنين مى گويد:

روى الحافظ ابوسعيد الخركوشى النيسابورى المتوفى 407 فى تأليفه شرف المصطفى» باسناده عن البراء بن عاذب بلفظ احمد بن حنبل، وباسناد آخر عن ابى سعيد الخدرى ولفظه: ثم قال النبى _ صلى الله عليه وآله _ : هُنَّونى هُنَّونى ان الله تعالى خصنى بالنبوة وخص اهل بيتى بالامامة، فلقى عمر بن الخطاب أميرالمؤمنين فقال: طوبى لك يا ابا الحسن اصبحت مولاي ومولى

ص: 8

1- اقبال الاعمال، ص 788

2- همان، 778

3- تهذيب الاحكام، ج 3، ص 143

4- امالى صدوق، ص 12، ح 8

5- الغدير، ج 1، ص 271

کل مؤمن و مؤمنة. (1)

ج - تبریک به یکدیگر

امیرالمؤمنین (ع) در ضمن خطبه غدیر که قبلاً هم بآن اشاره شد فرمود:

وتهاؤا نعمة الله كما هتاكم الله بالثواب فيه على اضعاف الاعياد قبله وبعده الا في مثله. (2)

امام هشتم (ع) فرمود:

وهو يوم التهنة يهنئ بعضكم بعضاً فاذا لقي المؤمن اخاه يقول: الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية اميرالمؤمنين والائمة - عليهم السلام. (3)

3 - دید و بازدید

شیخ طوسی می گوید:

وروی زیاد بن محمد قال: دخلت على أبي عبد الله - عليه السلام - فقلت: للمسلمين عيد غير يوم الجمعة والفطر والاضحى؟ قال: نعم، اليوم الذي نصب فيه رسول الله - صلى الله عليه وآله - اميرالمؤمنين - عليه السلام -، فقلت: وأي يوم هو يا ابن رسول الله؟ فقال: وما تصنع بذلك اليوم والايام تدور ولكنه لثمانية عشر من ذى الحجة، ينبغي لكم أن تتقربوا الى الله تعالى بالبر والصوم والصلاة وصلة الرحم وصلة الاخوان، فان الانبياء - عليهم السلام - كانوا اذا أقاموا اوصيائهم فعلوا ذلك وامروا به. (4)

امام علی بن موسی الرضا (ع) در ضمن حدیث فضیلت غدیر فرمود:

ومن زار فيه مؤمناً أدخل الله قبره سبعين نوراً ووسّع في قبره ويزور قبره كل يوم سبعون الف ملك ويشرونه بالجنة... (5)

4 - افطاری دادن

امیر مؤمنان (ع) در این باره فرمود:

ومن فطر مؤمناً في ليلته فكانت فطر فئاماً وفئاماً يعُدُّ بها بيده عشرة، فنهض ناهض فقال يا اميرالمؤمنين وما الفئام؟ قال مائة الف نبي وصدیق وشهيد... (6)

شبهه این حدیث از امام صادق (ع) نیز در ذیل نماز روز غدیر» گذشت. همچنین در ضمن احادیث آداب سیاسی نیز دیدیم که امام هشتم (ع) عده ای از خواص خود را که روز غدیر به حضورش رسیده بودند برای افطار در منزل

ص: 9

2- اقبال الاعمال، ص 776؛ مصباح المتعجب، ص 757؛ بحار الانوار، ج 97، ص 117

3- اقبال الاعمال، ص 778

4- مصباح المتعجب، ص 736

5- اقبال الاعمال، ص 778

6- مصباح المتعجب، ص 758

خویش نگهداشت و به آنان افطاری داد و به منزل آنان نیز غذا و لباس و غیره فرستاد.

5_ صدقه دادن

یکی دیگر از آداب روز غدیر صدقه دادن به فقیر است. امام صادق(ع) در حدیثی که گذشت فرمود:

والدرهم فيه بالف درهم. (1)

امیر مؤمنان(ع) نیز در ضمن خطبه غدیر فرمود:

وسائوا بكم ضعفانكم في ما كلکم وما تناله القدرة من استطاعتكم وعلى حب امكانكم فالدرهم فيه بمائة الف درهم والمزيد من الله. (2)

6_ انجام کارهای شایسته روز عید

در احادیث، آداب و اعمال متعدد دیگری که جنبه اخلاقی و اجتماعی دارد و مناسب روزهای عید و جشن است بیان شده که به آنها فقط اشاره می شود و سپس نمونه ای از روایات بیان می گردد. این آداب و اعمال عبارتند از: هدیه دادن، زینت کردن، شادی کردن، دیگران را شاد و خرم نمودن، لباس نو و پاکیزه پوشیدن، میهمانی دادن، گذشت و آشتی کردن، کارگشایی برای دیگران، نیکی کردن به دیگران، لباس و غذا و غیره به منزل خویشان و نزدیکان فرستادن، توسعه دادن به زندگی خانواده و برادران، بشارت دادن، استراحت کردن، وام دادن، دوستی کردن، اجتناب از گناه، عقد برادری بستن، مصافحه کردن، صله رحم، انجام عمل صالح و مهربانی و عطف به همدیگر.

شیخ طوسی می گوید:

وروی داود بن کثیر الرقی عن ابی هارون عمار بن حریر العبدی قال: دخلت علی ابی عبداللّه _ علیه السلام _ فی یوم الثامن من ذی الحجّة فوجدته صائماً، فقال لی: هذا یوم عظیم، عظم الله حرمة علی المؤمنین واکمل لهم فیہ الدین وتمم علیهم النعمة وجدد لهم ما اخذ علیهم من العهد والميثاق. فقيل له: ما ثواب صوم هذا الیوم قال: انه یوم

ص: 10

1- تهذیب الاحکام، ج 3، ص 144

2- مصباح المتعجد، ص 757

عيد و فرح و سرور و يوم صوم شكرياً لله تعالى، وان صومه يعدل ستين شهراً من اشهر الحرم... (1)

و نیز شیخ طوسی در خطبه امیرالمؤمنین آورده است که فرمود:

عُودُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ بَعْدَ انْقِضَاءِ مَجْمَعِكُمْ بِالتَّوَسُّعَةِ عَلَى عِيَالِكُمْ وَالبِرِّ بِاخْوَانِكُمْ وَالشُّكْرِ لِلَّهِ - عَزَّوَجَلَّ - عَلَى مَا مَنَحَكُمْ وَاجْمَعُوا يَجْمَعُ اللَّهُ شَمْلَكُمْ وَتَبَارَكَ وَبِإِصْلِ اللَّهِ أَلْفَتَكُمْ وَتَهَادُوا نِعَمَ اللَّهِ كَمَا مَنَّاكُمْ بِالثَّوَابِ فِيهِ عَلَى اِضْعَافِ اَلْأَعْيَادِ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ اَلَا مِنْ مِثْلِهِ وَالبِرِّ فِيهِ يُثْمَرُ المَالُ وَيَزِيدُ فِي العَمْرِ وَالتَّعَاطُفِ فِيهِ يَقْتَضِي رَحْمَةَ اللَّهِ وَعَطْفَهُ وَهَيَّوْا لِاخْوَانِكُمْ وَعِيَالِكُمْ مِنْ فَضْلِهِ بِالجَهْدِ مِنْ جُودِكُمْ وَبِمَا تَنَالَهُ القُدْرَةُ مِنْ اسْتِطَاعَتِكُمْ وَاطْهَرُوا البُشْرَ فِيمَا بَيْنَكُمْ وَالسُّرُورَ فِي مَلَاقَاتِكُمْ وَالحَمْدَ لِلَّهِ عَلَى مَا مَنَحَكُمْ وَعُودُوا بِالمَزِيدِ مِنَ الخَيْرِ عَلَى اهلِ التَّأَمُّلِ لَكُمْ سَانُوا بِكُمْ صُدَّ عَفَاءُكُمْ فِي مَا كَلَّكُمْ وَمَا تَنَالَهُ القُدْرَةُ مِنْ اسْتِطَاعَتِكُمْ وَعَلَى حَسَبِ امْكَانِكُمْ فَالدرهم فِيهِ بِمِائَةِ الفِ درهمٍ وَالمَزِيدُ مِنَ اللَّهِ - عَزَّوَجَلَّ - وَصَوْمُ هَذَا اليَوْمِ مِمَّا نَدَّبَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ وَجَعَلَ الجِزَاءَ العَظِيمَ كِفَالَةً عَنْهُ حَتَّى لَوْ تَعَبَّدَ لَهُ عَبْدٌ مِنَ العَبِيدِ فِي الشَّيْبَةِ مِنْ اِبْتِدَاءِ الدُّنْيَا إِلَى انْقِضَائِهَا صَائِماً نَهَارُهَا قَائِماً لَيْلُهَا إِذَا اِخْلَصَ المَخْلُصُ فِي صَوْمِهِ لِقَصْرَتِ إِلَيْهِ اَيَّامُ الدُّنْيَا عَنْ كِفَايَةِ وَ مِنْ أَسَفٍ أَخَاهُ مَبْتَدِئاً وَبِرَّةً رَاغِباً فَلَهُ كَأَجْرِ مَنْ صَامَ هَذَا اليَوْمِ وَقَامَ لَيْلَةً وَمَنْ فَطَّرَ مُؤْمِناً فِي لَيْلَتِهِ فَكَانَتْما فَطْرَ فِتْنِماً وَفِتْنِماً يَعُدُّهَا بِيَدِهِ عَشْرَةً فَنَهَضَ نَاهِضٌ فَقَالَ يَا امِيرَالمُؤْمِنِينَ وَمَا الفِتْنَامُ قَالَ مِائَةُ الفِ نَبِيِّ وَصَدِيقٍ وَشَهِيدٍ، فَكَيْفَ بِمَنْ تَكْفَّلَ عِدداً مِنَ المُؤْمِنِينَ وَالمُؤْمِنَاتِ وَأَنَا ضَمِينُهُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى اَلْأَمَانُ مِنَ الكُفْرِ وَالفَقْرِ وَإِنْ مَاتَ فِي لَيْلَتِهِ أَوْ يَوْمِهِ أَوْ بَعْدَهُ إِلَى مِثْلِهِ مِنْ غَيْرِ ارْتِكَابِ كَبِيرَةٍ فَاجِرُهُ

ص: 11

1- مصباح المتهجد، ص 757

على الله تعالى ومن استدال لآخوانه واعانهم فانا الضامن على الله ان بقاه قضاءه وان قبضه حمله عنه، واذا تلاقيتهم فتصافحوا بالتسليم وتهانوا
النعمة في هذا اليوم وليبلغ الحاضر الغائب والشاهد البائن وليعد الغنى على الفقير والقوى على الضعيف امرنى رسول الله بذلك. (1)

سيد بن طاووس در ضمن حديث مفصلي در اهميت و فضيلت غدیر از امام رضا(ع) چنین آورده است:

وهو يوم تنفيس الكرب ويوم تحطيط الوزر ويوم الحباء والعطية ويوم نشر العلم ويوم البشارة والعيد الاكبر ويوم يستجاب فيه الدعا ويوم
الموقف العظيم ويوم ليس الثياب ونزع السواد ويوم الشرط المشروط ويوم نفي الغموم ويوم الصفح عن مذنبى شيعة امير المؤمنين وهو يوم
السبقة ويوم اكثر الصلاة على محمد وآل محمد ويوم الرضا ويوم عيد اهل بيت محمد ويوم قبول الاعمال ويوم طلب الزيادة ويوم استراحة
المؤمنين ويوم المتاجرة ويوم التودد ويوم الوصول الى رحمة الله ويوم التزكية ويوم ترك الكبائر والذنوب ويوم العبادة ويوم تقطير الصائمين،
الى ان قال، وهو يوم التبسّم فى وجهه الناس من اهل الايمان فمن تبسّم فى وجه اخيه يوم الغدير نظر الله اليه يوم القيامة بالرحمة وقضى له
ألف حاجة بنى له قصرًا فى الجنة من درّة بيضاء ونظر وجهه وهو يوم الزينة فمن تزىّن ليوم الغدير غفر الله له كل خطيئة عملها صغيرة او
كبيرة وبعث الله اليه ملائكته يكتبون له الحسنات ويرفعون له الدرجات الى قابل مثل ذلك اليوم. (2)

آداب سياسى غدیر

1_ تبرى جستن از ستمگر

در حدیثی که مرحوم کلینی و دیگران درباره روزه روز غدیر از امام صادق(ع) نقل کرده اند، چنین آمده است:

تصومه يا حسن و تكثر الصلاة على محمد وآله وتبرّء الى الله ممن

ص: 12

1- مصباح المتعجب، ص 757

2- اقبال الاعمال، ص 778

2_ دیدار با رهبری و بیعت

مرحوم شیخ حرّ عاملی با سندهای مختلف چنین نقل می کند:

عن محمد بن الليث المکی، عن ابي اسحاق بن عبدالله العلوی العریض قال: وجد فی صدری ما الاّیام الّتی تصام، فقصدت مولانا ابا الحسن علی بن محمد_ علیه السلام_ و هو بصربا ولم ابد ذلك لاحد من خلق الله، فدخلت علیه فلما بصر بی قال: یا ابا اسحاق جئت تسئلنی عن الاّیام الّتی یصام فیهنّ وهی اربعة (الی ان قال) و یوم الغدیر فیهِ اقام النبی_ صلّی الله علیه وآله_ أخاه علیاً_ علیه السلام_ علماً للناس و اماماً من بعده؛ قلت: صدقت جعلت فداك، لذلك قصدت اشهد أنّك حجة الله علی خلقه. (2)

در حدیث دیگری از امام صادق(ع) این طور آمده است:

هذا یوم عظیم عظیم الله حرّمته علی المؤمنین واکمل لهم فیہ الدین و تمّم علیهم النعمة وجدّد لهم ما اخذ علیهم من العهد و الميثاق. (3)

و نیز آمده است:

و اسمه فی السماء یوم العهد و المعهود و فی الارض یوم الميثاق المأخوذ... (4)

با ملاحظه احادیث مربوط به غدیر روشن می شود که برنامه دیدار با رهبری و پیشوای مسلمین و بیعت با او از زمان ائمه(ع) بویژه از زمان امام علی بن موسی الرضا(ع) مرسوم بوده و مردم از اطراف و اکناف برای دیدار با آنان و تجدید عهد به حضور آنان می رسیدند.

شیخ طوسی در حدیثی که درباره این موضوع است چنین می گوید:

اخبرنا جماعة، عن ابي محمد هارون بن موسى التلعكبري، قال: حدثنا ابوالحسن علی بن احمد الخراسانی الحاجب فی شهر رمضان ستة سبع و ثلاثین و ثلاثمأة، قال: حدثنا سعید بن هارون ابي عمرو المروزی و قد زاد

ص: 13

1- الكافي، ج 4، ص 148 (ر.ك: نقل پاورقی شماره 13)

2- وسائل الشیعه، ج 7، ص 324، ح 3

3- مصباح المتهدج، ص 737

4- تهذیب الاحکام، ج 3، ص 143

على الثمانين سنة، قال: حدثنا الفياض بن محمد بن عمر الطوسي بطوس سنة تسع وخمسين ومأتين وقد بلغ التسعين، انه شهد ابا الحسن على بن موسى الرضا _عليهما السلام_ فى يوم غدير وبحضرته جماعة من خاصته قد احتبسهم للافطار وقد قدم الى منازلهم الطعام والبر والصّلات والكسوة حتى الخواتيم والتعال وقد غير من احوالهم واحوال حاشيته، وجددت له آلة غير الآلة التى جرى الرسم بابتدائها قبل يومه وهو يذكر فضل اليوم وقدمه... (1)

3_ اجتماع و اتحاد

در خطبه اى كه از اميرالمؤمنين(ع) در روز غدیری كه مصادف با روز جمعه بود چنین آمده است:

واجمعوا يجمع الله شملكم.... (2)

امام صادق(ع) نیز در بیان فضیلت غدیر می فرماید:

واسمه فى السماء يوم العهد والمعهود وفى الارض يوم الميثاق المأخوذ والجمع المشهود. (3)

ص: 14

1- مصباح المتعجب، ص 752

2- همان، ص 757

3- تهذيب الأحكام، ج 3، ص 143

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آبا ده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

